

ODPOCZYNEK (53) *sb m*

Oba o oraz e jasne.

sg N odpoczynek (11). ◇ G odpoczynku (26). ◇ D odpoczynku (2). ◇ A odpoczynek (9). ◇ I odpoczynki(e)m (2). ◇ L odpoczynku (2). ◇ pl D odpoczynk(o)m (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII (z Cn, XVIII) w.

1. *Zaprzestanie robienia lub doznawania tego, co jest odczuwane jako trud lub cierpienie, głównie dla nabrania sił na nowa, ulga; requies Vulg, PolAnt, Calep, Cn; cessatio Modrz; interstitio, remissio Calep; laxamentum, otium, quies, requietio, vacatio Cn (48) : LubPs N6v, X6; SNie [...]. VÍpi ná chwilę to śmiertelne ciało: A duřzá łobie niech pobuia máło. [...] Niech lię náćiefzy niebogá do woli/ A ciało/ które odpoczynek woli/ Niechay tym czáfem tefknicie nieczuie KochFr 57; WisznTr 9; przyrodzenie dáło nam ciało ku náłzey łkázie/ ktorego rořkolzy kroćiučne y łkryte łą/ [...] á boleřci zářię gorzkie łą/ á dłuęie z máłuczkiem odpoczynkiem. GórnRozm A3; Calep 555a, 910a, 915b; RZekł Pan: [...] Podźćie do mnie wřzyřcy/ pracą zmordowani/ Bo v mnie tákowym odpoczynek tani. GrabowSet D2, K3v; Niewdzięczny řywot ludzki/ w wřzyřtkim cugu iego/ Niémář nic odpoczynku GořłCast 24; towarzysze twoi odpoczynek wołá/ Niřli tám tę ná morzu vćirpieć niewołá. PudłDydo B5.*

odpoczynek od czego (1): Nie mam odpoczynku/ nie mam y wytchnienia/ Od iego potwarzy/ y iego trapienia. KochPs 82.

odpoczynek w czym [= od czego] (2): RejAp 124v; Opánował řerdeczny bol łtrapione řerce/ Odpoczynku w żáłořci vřzyřć mi niechce. WisznTr 13.

odpoczynek czyj (1): KochPs 202 cf W przeciwstawieniu.

W połączaniach szeregowych (2): A thák pomázániec Boży [...] łtárac řie bęďie [...] / iřby owe ludzie zniewolić mogł/ ktorzy złym przyrodzeniem řwym niewolej łą godni, á wřzákoř tę myłłá/ żeby przed lię pod dobrą łpráwą záżywáli pokoiu/ odpoczynku/ y pociechy. GórnDworz Hh2; ModrzBaz 11.

W przeciwstawieniu: »chód ... odpoczynek« (1): Chód móy/ odpoczynek móy/ tobie wiadomy KochPs 202.

Zwroty: »da(wa)ć odpoczynek« = dare requiem Vulg [szyk zmienny] (6): Leop Ps 131/5; wnet řie myřzy ze wřząd zebráły á nań řie rzućily chcąc go zieřć/ nie dawáiąc mu odpoczynku we dnie y w nocy. BielKron 285; máło á iákoby nic nie dawaią odpoczynku [Modicum tanquam nihil in requie] BudBib Eccli 40/6, b2; Skarřyw 581; GrabowSet C4v.

»odpoczynek mieć« [w tym: nie mieć odpoczynku (8)] = requiem habere Vulg [szyk zmienny] (9): gdyřmy przyřłli do Mácedoniey/ żáďnego odpoczynku nie miáło ciało náłfe/ áłřmy ćierpieli wřřeláki vćiřk Leop 2.Cor 7/5, Iob 30/27; BibRadz Thren 3/49; RejAp 123, 124v; KochPs 82; GrabowSet O2; LatHar 162; WujNT Apoc 14/11.

»szukać odpoczynku« = quaerere cessationem Modrz; quaerere requiem Vulg (2): przyrodzenie ludzkie ták iefł łpráwione/ iř pořpolicie po roboćie łzukamy odpoczynku/ igry/ y iákiekolwiek [!] ochłody ModrzBaz 11; WujNT Luc 11/24.

W przen (7) : Wnęřrza moie iuř wywrzáły niemáiąc żáďnego odpoczynku [absque ulla requie] Leop Iob 30/27; damli odpoczynek czáfom [= skroniom, Cf CZAS 8.a.] moim Leop Ps 131/5; Oko moie opływa bez przeřtánku/ iř odpoczynku nie má [non esset requies]. BibRadz Thren 3/49; BudBib b2;

często w kościele y w zimną wielkie nocując ná murze wóparthey głowie trochę odpoczynku dáła SkarŻyw 581; Gdy łtrapionému łercu odpoczynek máły Przyłzedł GórnTroas 33; LatHar 162.

Przen (2) : O święta Páni Czyrkwi/ krolá twego/ Proś/ niech gorczycá ma łan z ciáálá mego. Proś niech gáłázki iey łię rozłzerzáią/ Ziarna łzczerości niech łtrączki oddáią/ Ptacy niebiełcy/ nayswięłszy Anyeli Z rádością ná nich odpoczynek mieli. *GrabowSet* O2.

Zwrot: »w odpoczynku być« (1): O máłuczki czás prołzę Eneafu miły/ Iedno żeby łie wiátry ty włpokołły. A miłóść ma żeby teź w odpoczynku byłá/ A ćirpieć łie ciężkości po woli wczýłá. *PudłDydo* B5.

a. Spokój, ukojenie (9) : Bo łię nieda [miłóść] wypłószyc nigdźięy z łercá mego/ Ani mi odpoczynku pozwoli ładnego. *KochFr* 81.

Przen: O rzeczach chwilowo nie używanych (1) :

Zwrot: »odpoczynek mieć« (1): Nawy wiátr niełie/ wiołłá odpoczynek máią. *KochPhaen* 6.

α. O umarłych: ukojenie po trudach łycia, zbawienie wieczne (7) : Zyczyłłbym łmierci łobie/ Lecź y w grobie/ odpoczynku nie czuię. *GrabowSet* H2v, H3v.

odpoczynek od czego (1): oná [łmierć] iest od poczynek od wdřęczenia *BiałKaz* B4v.

odpoczynek czyj (1): Zchodzenia z łwiátá/ y przyłżłego odpoczynku łudzi łpráwiedliwych/ złółłiwi rozumieć niemogá *Leop Is* 57 arg.

W wyłáśnieniu przenołni (1): bęđzie łwięcił Sobotę/ to iest/ wiecznego odpoczynku wzyie *KuczbKat* 345.

Wyrażenie: »wieczny odpoczynek« (2): *KuczbKat* 345; Miéy wieczny odpoczynek/ o łzláchetné ciááló/ Dufzy/ wiém/ że prze cnotę dobrze łye dołtáło. *KochPam* 88.

Szereg: »odpoczynek i sen nieprzespany« (1): odpoczynek/ y łen nieprzełpány/ Ták pánóm/ iáko chudym zgotowany. *KochFrag* 14.

b. Przerwa w działaniu (5) :

odpoczynek od czego (1): W zadłuzenie odpisow, nie moie Lenistwo [...] ale [...] kaszel a zniego alteratia, azatym od wšytkich przez dni kilka spraw odpoczynek KIM przyczyná *ActReg* 127.

odpoczynek czyj (1): *ActReg* 127 cf *odpoczynek od czego*.

Zwrot: »odpoczynku nie mieć« = *requiem non habere Vulg* [szyk zmienny] (2): *Leop* *2v; A to czworo źwierząt [...] odpoczynku nie miáły we dnie y w nocy/ mowiác: Święty/ Święty/ Święty Pan Bog włzechmogácy *WujNT Apoc* 4/8.

Wyrażenie przyimkowe: »bez odpoczynku« (2): Przez dzień y przez noc bęđę wołáł bez odpoczynku moy pánie/ á łnadz nie włlyłłę łáłkáwey łpowiedzi twoiey. *RejPs* 31; *LubPs* P4v.

2. Miejsce odpoczynku; requies Vulg (5) :

odpoczynek czyj [pron poss] (3): obrał łobie Pan Syon/ obrał iá łobie zá miełłkánie. Tho odpoczynek moy ná wiek wiekow *Leop Ps* 131/14, 2.Par 6/41; *KochPs* 196.

Szereg: »pokoy a i odpoczynek« (1): powłtáń Pánie Boże ná pokoy á y odpoczynek twoy/ ty łam y Archá mocy twoiey *Leop* 2.Par 6/41.

Przen [czyj] (1) : Węłzłá piękna łátorośl/ z korzenia łeffego/ Tá wdźięcznie zakwitnáwłzy/ wzgorę łię wyniełie/ Y bęđzie odpoczymkiem Duchá włzechmocnego *GrabowSet* F3.

a. *Miejsce odpoczynku dusz zbawionych, niebo (1)* : Iákiey zász póciechy duńzá ma vżywa? W iákim odpocżynku przed Pánem przebywa? *WisznTr 34.*

Synonimy: 1. ochłoda, ochłodzenie, odetchnienie, wytchnienie; a. pokoj; b. przestanek, przestanie.

Cf **ODPOCZNIENIE, ODPOCZYNIENIE**

MM